

Środki dowodowe w postępowaniu o wypłatę świadczenia, o którym mowa w art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa osobom zapewniającym zakwaterowanie i wyżywienie obywatelom Ukrainy

dr hab. Jakub Zięty,

prof. Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego

Katedra Prawa Gospodarczego i Prawa Handlowego, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski

1. Wprowadzenie

Począwszy od 24 lutego 2022 roku mamy do czynienia z dużym napływem uchodźców z Ukrainy wywołanym wojną z Rosją. Skala zjawiska i tragizm sytuacji uchodźców wywołały ogromne poruszenie Polaków, wręcz swoiste wspólne ruszenie wyrażające udzielaniem przez Polaków gościny obywatelom Ukrainy we własnych domach. Skłoniło to ustawodawcę do interwencji obejmującej udzielenie pomocy finansowej osobom, które zapewniły schronienie uciekającym przed wojną Ukraińcom.

2. Ramy prawne pomocy

Ustawą z dnia z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (dalej: ustawa) oso-

bom zapewniającym zakwaterowanie i wyżywienie obywatelom Ukrainy wprowadzono możliwość przyznania świadczenia podmiotom, które na własny koszt zapewniły obywatelom Ukrainy zakwaterowanie i wyżywienie.

Zgodnie z art. 13 ust. 1 w zw z art. 1 ust. 1 i 1a ustawy każdemu podmiotowi, w szczególności osobie fizycznej prowadzącej gospodarstwo domowe, który zapewni, na własny koszt, zakwaterowanie i wyżywienie obywatelom Ukrainy, którzy przybyli na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z terytorium Ukrainy w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium tego państwa, lub obywatelom Ukrainy posiadającym Kartę Polaka, którzy wraz z najbliższą rodziną z powodu tych działań wojennych przybyli na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a także nieposiadającemu obywatelstwa ukraińskiego małżonkowi obywatela Ukra-

iny, o ile przybył on na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z terytorium Ukrainy w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium tego państwa i nie jest obywatelem polskim ani obywatelem innego niż Rzeczpospolita Polska państwa członkowskiego Unii Europejskiej, może być przyznane na jego wniosek świadczenie pieniężne z tego tytułu nie dłużej niż za okres 120 dni od dnia przybycia obywatela Ukrainy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Okres wypłaty świadczenia może być przedłużony w szczególnie uzasadnionych przypadkach.

Przytoczony powyżej przepis ogólny został doprecyzowany przepisami Rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie maksymalnej wysokości świadczenia pieniężnego przysługującego z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy oraz warunków przyznawania tego świadczenia i przedłużania jego wypłaty z dnia 4 maja 2022 r. (Dz.U. z 2022 r. poz. 1020 z późn. zm.) - dalej: rozporządzenie. Przewidziano w nim, że wysokość świadczenia wynosi 40 zł dziennie i może zostać podwyższona w przypadku zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy przed dniem wejścia w życie ustawy lub gdy podmiotem zapewniającym zakwaterowanie i wyżywienie obywatelom Ukrainy jest jednostka organizacyjna, osoba prawna albo przedsiębiorca (§ 2 rozporządzenia). Wskazano także warunki wypłaty świadczenia za okres przekraczający 120 dni (§ 4 rozporządzenia). Istotnym, z punktu widzenia niniejszej opinii są przepisy § 3 rozporządzenia. W ustępie pierwszym postanowiono, że świadczenie jest przyznawane na podstawie wniosku, o którym mowa w art. 13 ust. 1 ustawy, za okres faktycznego zapewniania, na własny koszt, zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy, jednak nie dłużej niż za okres 120 dni od dnia przybycia obywatela Ukrainy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, i jest wypłacane z dołu. Przepis ust. 3 daje gminie możliwość dokonania weryfikacji warunków zakwaterowania i wyżywienia i od wyników tej weryfikacji uzależnić przyznanie i wypłatę świadczenia. Z kolei przepis ust. 4 stanowi, że świadczenie nie przysługuje, jeżeli warunki zakwaterowania i wyżywienia zagra-

żają życiu lub zdrowiu ludzi lub gdy we wniosku podano nieprawdę.

W tym miejscu należy przedstawić treść wniosku o wypłatę świadczenia. Została ona określona w przepisie art. 13 ust. 4 ustawy zaś sam formularz wniosku został ustalony Rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie wzoru wniosku o świadczenie pieniężne za zapewnienie zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy przybywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w związku z działaniami wojennymi z 16 marca 2022 r. (Dz. U. z 2022 r., poz. 608 z późn. zm.).

Wniosek zawiera następujące dane:

1. Dane wnioskodawcy: Imię i nazwisko lub nazwa podmiotu, PESEL lub NIP, adres e-mail, nr telefonu
2. Liczba osób, na które wnioskuje się o przyznanie świadczenia
3. Adres miejsca pobytu osób przyjętych do zakwaterowania (miejscowość, kod pocztowy, ulica, numer domu, numer mieszkania)
4. Numer rachunku płatniczego, na który ma być wypłacone świadczenie.
5. Składane pod rygorem odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia wnioskodawcy o treści „Oświadczam, że:
 - zapewniono na własny koszt zakwaterowanie i wyżywienie osobie wskazanej w „karcie osoby przyjętej do zakwaterowania”, stanowiącej załącznik do niniejszego wniosku;
 - za osobę przyjętą do zakwaterowania na wskazany okres nie wypłacono już świadczenia;
 - za okres, którego dotyczy wniosek, nie otrzymano dodatkowego wynagrodzenia, w tym za wynajem;

- dane podane we wniosku są prawdziwe.”
- Pouczenie, że powyższe oświadczenia składa się pod rygorem odpowiedzialności karnej.

Na treść formularza składa się również wniosek o przyznanie świadczenia albo przedłużenie świadczenia powyżej 120 dni (wówczas należy wskazać uzasadnienie przedłużenia świadczenia).

Formularz należy opatrzyć datą oraz podpisem wnioskodawcy.

W załączniku do wniosku pod nazwą *Karta osoby przyjętej do zakwaterowania* podaje się imię i nazwisko osoby której zapewniono zakwaterowanie i wyżywienie i jej PESEL, a także wskazuje, na swego rodzaju diagramie, okres, w którym zapewniono zakwaterowanie i wyżywienie oraz podaje łączną liczbę dni zakwaterowania danej osoby.

Powracając na grunt ustawy należy zwrócić uwagę, że do postępowania w sprawach świadczenia przedmiotowego pieniężnego, nie wydaje się decyzji administracyjnych oraz nie stosuje się przepisów ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (art. 13 ust. 1a ustawy). Kolejnym, na który należy zwrócić uwagę, jest przepis art. 13 ust. 1b ustawy, mocą którego spory dotyczące świadczenia z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy poddano kognicji sądów powszechnych.¹

Powyższe regulacje mają swoje przełożenie na charakter prawny wypłacanych środków oraz zakres i sposób gromadzenia materiału dowodowego, w toku realizacji zadań nałożonych na gminy w związku z realizacją wypłaty przedmiotowego świadczenia.

Wyłączenie obowiązku, a tym samym możliwości stosowania przepisów k.p.a. oznacza, że gmina prowadząc czynności zmierzające do podjęcia decyzji o wypłacie lub odmowie wypłaty świadczenia nie może stosować odpowiednich procedur zbierania dowodów, o których mowa art. 50-56, art. 75-88a k.p.a. Jednocześnie nie zwalnia to gminy i jednostki organizacyjnej, której powierzono realizację zadań związanych z wypłatą świadczenia z obowiązku działania na podstawie i w granicach prawa (art. 7 Konstytucji RP), tj. stosowania przepisów oraz wykonywania zadań w sposób zgodny z regułami ustawy o finansach publicznych – dalej u.f.p. Wypłacone środki, pomimo że nie stosuje się do nich przepisów k.p.a. a rozpoznawanie sporów zostało poddane kognicji sądów powszechnych nie tracą publicznego charakteru. Tym samym do ich wydatkowania znajdują zastosowanie odpowiednie reguły ustawy i zasady postępowania ze środkami publicznymi wskazanymi w u.f.p.

Należy mieć na uwadze, że przyznanie i wypłata świadczeń z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy jest zadaniem zleconym z zakresu administracji rządowej, na finansowanie którego gminy otrzymują dotację celową. Dotacja celowa zaś podlega rozliczeniu, którego zasady określone są każdorazowo w umowie/porozumieniu o przyznaniu dotacji celowej. Z jednej strony więc rozliczenie dotacji będzie odbywać się w oparciu o przepisy u.f.p., z drugiej postępowanie dowodowe poprzedzające wypłatę świadczenia odbywać się musi w oparciu o przepisy ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa. Niestosowanie przepisów kodeksu postępowania administracyjnego oznacza, iż na gminie lub podmiocie, który w jej imieniu będzie realizował proces obsługi naboru wniosków i wypłaty świadczenia w tym zakresie mimo, że ustawa o finansach publicznych statuuje reguły wydatków publicznych w art. 44 to zasady te można odnieść również do przekazywania środków w ramach refundacji wydatków na zakwaterowanie i wyżywienie. Chodzi tu w szczególności o realizowanie ich w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem zasad:

¹ Przepisy art. 13 ust. 1a i 1b ustawy zostały dodane ustawą z dnia 8.04.2022 r. o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2022 r. poz. 830) i weszły w życie 15.04.2022 r., z mocą od 24.02.2022 r.

- a) uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów,
- b) optymalnego doboru metod i środków służących osiągnięciu założonych celów

Wypłata stanowi swoistą refundację kosztów poniesionych przez osoby lub podmioty na działania wskazane w ustawie. Można przypisać jej szczególny charakter dotacji celowej na refundację poniesionych kosztów. Warunki tej refundacji określa ustawa, zaś podmiot który spełnił warunki w niej wskazane otrzymuje określoną refundację. Z tego też powodu i wskazanych wyżej reguł, organ może dokonywać weryfikacji wydatków poczynionych przez wnioskodawcę. Jednakże podstawy tej weryfikacji należy poszukiwać wyłącznie w ustawie. W tym też zakresie może żądać takich dowodów i oświadczeń, które pozwolą na co najmniej uprawdopodobnienie, że poniesiono wydatki podlegające refundacji. Te reguły będą obowiązywały na etapie postępowania przed organem. Natomiast szerszy aspekt środków dowodowych organ będzie mógł wykorzystać w toku postępowania sądowego, wszczętego przez wnioskodawcę, któremu odmówiono wypłaty środków. Właściwe będą wtedy środki dowodowe wskazane w kodeksie postępowania cywilnego. Co ważne w przypadku, gdy organ dokona wypłaty a w późniejszym okresie okaże się, że środki były nienależne, to również karnego ustalenie obowiązku zwrotu tych środków będzie odbywało się w procedurze cywilnej.

W takich przypadkach zgodnie z art. 6 kodeksu cywilnego, w całości ciężar dowodu zostanie przerzucony, odpowiednio na stronę wnioskodawcy lub organu. Należy stwierdzić, że na etapie wnioskowania o przyznanie świadczenia ciężarem udowodnienia większości okoliczności został obciążony podmiot rozpatrujący wniosek o świadczenie (organ). Konieczność wykazania innych obciążeń wnioskodawcę. Powyższą konstatację opieram na treści przepisu art. 13a ust. 4 ustawy, mocą którego minister właściwy do spraw informatyzacji umożliwia gminom weryfikację m.in. danych dotyczących numerów PESEL wnioskodawcy i osób, które zostały zadeklarowane przez niego jako te, którym

udzielił zakwaterowania oraz okresów, w jakich zapewnić im zakwaterowania zostało zadeklarowane przez inne osoby lub podmioty, a także wiele innych danych, które umożliwiają potwierdzenie *gros* informacji stanowiących treść wniosku o przyznanie świadczenia. Poza faktami, jakie można wykazać za pomocą dostępu do baz danych, o których mowa w tym przepisie pozostałe fakty powinny być wykazane przez wnioskodawcę.

Powyższe kształtuje postępowanie w sprawie przyznania świadczenia z tytułu zapewnienia zakwaterowania i żywienia obywatelowi Ukrainy w sposób podobny do postępowań zmierzających do wydania decyzji przez organ rentowy uregulowanych w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych, gdzie o ile organ rentowy zobowiązany jest do prowadzenia postępowania w oparciu, co do zasady, o przepisy kodeksu postępowania administracyjnego, o tyle podczas procesu sądowego jakiegokolwiek błędy w prowadzeniu tego postępowania nie mają znaczenia, zaś ciężar dowodu obciąża ubezpieczonego, który nie zgadza się z decyzją organu rentowego. W omawianym przypadku odejście od procedury administracyjnej jest jeszcze bardziej zaakcentowane.

W pozostałym zakresie organ, w mojej ocenie, może weryfikować dane zawarte we wniosku poprzez żądanie dokumentów pozwalających na przyjęcie, że wnioskodawca poniósł koszty podlegające refundacji.

3. Przesłanki przyznania świadczenia

Zmierzając ku odpowiedzi na pytanie o środki dowodowe, jakie mogą być wykorzystane w postępowaniu zmierzającym do podjęcia decyzji o wypłacie albo odmowie wypłaty świadczenia z tytułu zapewnienia zakwaterowania i żywienia obywatelom Ukrainy konieczna jest specyfikacja okoliczności faktycznych istotnych ze względu na możliwość przyznania przedmiotowego świadczenia. W aktualnym stanie prawnym są to:

1. złożenie kompletnego, prawidłowo wypełnionego

- wniosku o przyznanie świadczenia w terminie miesiąca od ostatniego dnia okresu, za który składany jest wniosek (podstawa prawna: art. 13 ust. 1 ustawy);
2. posiadanie statusu obywatela Ukrainy, w tym z Kartą Polaka albo małżonka obywatela Ukrainy nieposiadającego obywatelstwa ukraińskiego przy jednoczesnym braku obywatelstwa polskiego ani obywatelstwa innego niż Rzeczpospolita Polska państwa członkowskiego Unii Europejskiej (podstawa prawna: art. 13 ust. 1 w zw. z art. 1 ust. 1 i 1a ustawy);
 3. przybycie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z terytorium Ukrainy w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium tego państwa, tj. najwcześniej w dniu 24 lutego 2022 roku (podstawa prawna: art. 13 ust. 1 w zw. z art. 1 ust. 1 i 1a oraz art. 2 ust. 1 ustawy);
 4. brak wykazania te samej osoby, której zapewniono zakwaterowanie i wyżywienia przez innego wnioskodawcę w tym samym okresie, za który składany jest wniosek (podstawa prawna: art. 13 ust. 4 pkt 10 ustawy);
 5. brak otrzymania przez osobę zapewniającą zakwaterowanie dodatkowego wynagrodzenia, w tym za wynajem (podstawa prawna: art. 13 ust. 4 pkt 11 ustawy);
 6. w przypadku świadczenia „podstawowego” suma liczby dni zakwaterowania za zapewnienie, którego wnioskodawca złożonym wnioskiem i liczby dni zakwaterowania, za które już wypłacono świadczenie nie przekracza 120 dni od dnia przybycia na terytorium RP (podstawa prawna: art. 13 ust. 1 ustawy);
 7. Złożenie wniosku w terminie miesiąca od ostatniego dnia zapewnienia zakwaterowania zadeklarowanego we wniosku (podstawa prawna: art. 13 ust. 1e ustawy);
 8. w przypadku przedłużenia świadczenia powyżej 120 dni od dnia przybycia na terytorium RP (§ 4 ust. 1 rozporządzenia):
 - posiadanie przez obywatela Ukrainy orzeczenia o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności lub orzeczenia, o którym mowa w art. 5 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;
 - posiadanie przez obywatela Ukrainy dokumentu potwierdzającego I lub II stopień niepełnosprawności wydany w ramach ukraińskiego systemu orzekania o niepełnosprawności;
 - ukończenie przez obywatela Ukrainy 60 roku życia (kobiety) albo 65 roku życia (mężczyźni);
 - ciąża obywatelki Ukrainy lub wychowywanie przez obywatela Ukrainy dziecka do 12. miesiąca życia;
 - samotne sprawowanie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez obywatela Ukrainy opieki nad trojgiem i więcej dzieci;
 - zapewnienie zakwaterowania i wyżywienia małoletniemu obywatelowi Ukrainy, który przybył na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bez opieki osoby sprawującej faktyczną pieczę nad nim lub małoletniemu obywatelowi Ukrainy, który przybył na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i przed przybyciem był umieszczony w pieczy zastępczej na terytorium Ukrainy;
 9. zapewnienie na koszt wnioskodawcy zakwaterowania obywatelowi Ukrainy, spełniającemu warunki z pkt 2 i 3 w warunkach niezagrażających życiu i zdrowiu (podstawa prawna: art. 13 ust. 4 pkt 11) ustawy, § 3

ust. 4 rozporządzenia);

10. zapewnienie na koszt wnioskodawcy wyżywienia obywatelowi Ukrainy, spełniającemu warunki z pkt 2 i 3 na warunkach niezagrażających życiu i zdrowiu (podstawa prawna: art. 13 ust. 4 pkt 11) ustawy, § 3 ust. 4 rozporządzenia).

4. Wykazanie zaistnienia poszczególnych przesłanek

Pierwsza przesłanka, to złożenie kompletnego prawidłowo wypełnionego wniosku. to okoliczność, którą wykazać powinien wnioskodawca. Najprostszym dowodem potwierdzającym ten fakt jest, albo nadanie wniosku przesyłką poleconą i posiadanie potwierdzenia nadania, albo uzyskanie na kopii wniosku prezentaty podmiotu obsługującego proces naboru wniosków i wypłaty świadczenia.

Po stronie podmiotu realizującego nabór wniosków pozostaje obowiązek weryfikacji kompletności i prawidłowości wniosku o przyznanie świadczenia. Weryfikacja ta nie powinna jednak nastrożać trudności. Wszystkie obowiązkowe do wypełnienia oznaczone są symbolem „*”.

Prawidłowość danych osobowych, w tym numerów PESEL wnioskodawcy i osoby przyjętej do zakwaterowania możliwa jest poprzez ich weryfikację w rejestrze PESEL. Jak powyżej wspomniano zgodnie z art. 13a ust. 4 pkt 2) ustawy minister właściwy do spraw informatyzacji zapewnia gminom porównanie zawartych we wniosku danych wnioskodawców oraz osób przyjętych do zakwaterowania, z danymi w rejestrze PESEL.

Dane teled adresowe zawarte we wniosku nie stanowią o wypełnieniu jakiejkolwiek z przesłanek przyznania świadczenia, stąd mimo, że są obligatoryjnym elementem wniosku, błędy w tych danych nie wpływają na przyznanie albo odmowę przyznania świadczenia. Nie ma więc potrzeby pozyskiwać dowodów je potwierdzających.

Kolejne okoliczności, których ustalenie i wykazanie należy do podmiotu obsługującego nabór wniosków i wypłatę środków, to okoliczności, o których mowa w pkt 2 i 3 specyfikacji przesłanek wypłaty świadczenia. Ich ustalenie również nie nastrożać trudności. Zgodnie z art. 4 ust. 1 obywatele Ukrainy, którzy przybyli na terytorium RP mogą uzyskać numer PESEL. Jeżeli potwierdzone zostanie, że obywatel Ukrainy przybył na terytorium RP w dniu 24.02.2022 r. lub później wówczas do nadanego numeru PESEL dodany zostanie „status UKR”. Oznacza to, że uzyskanie potwierdzenia, iż dana osoba przyjęta do zakwaterowania posiada nr PESEL ze statusem UKR stanowi potwierdzenie, iż dana jest obywatelem Ukrainy, albo małżonkiem obywatela Ukrainy nieposiadającym obywatelstwa ukraińskiego i nie ma obywatelstwa polskiego ani obywatelstwa innego niż Rzeczpospolita Polska państwa członkowskiego Unii Europejskiej, a także przybyła na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z terytorium Ukrainy w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium tego państwa w dniu 24.02.2022 r. lub później.

Podobnie jest jeżeli chodzi o weryfikację oświadczenia, w części dotyczącej faktu, iż za okres, w którym wnioskodawca zapewnił zakwaterowanie i wyżywienie osobie lub osobom wskazanym w załączniku do wniosku nie wypłacono uprzednio świadczenia. Zgodnie z art. 13a ust. 1 ustawy minister właściwy do spraw informatyzacji prowadzi w systemie teleinformatycznym bazę danych wniosków o świadczenie, zaś organy gminy mają obowiązek niezwłocznego wprowadzanych do systemu danych z wniosków (ust. 3). Na podstawie art. 13a ust. 4 pkt 1) ustawy gminom zapewniono możliwość weryfikacji, czy za zakwaterowanie osoby, której dotyczy wniosek, nie złożono wniosku ze wskazaniem innego miejsca pobytu na zakwaterowanie w okresie, za który złożono wniosek podlegający rozpatrzeniu.

Kolejną przesłanką podlegającą badaniu jest fakt braku otrzymania przez zapewniającego zakwaterowanie dodatkowego wynagrodzenia, w tym za wy-

najem lokalu, w którym zakwaterowanie zapewniono. W tym przypadku sprawa jest nieco bardziej skomplikowana. Niektóre jednostki obsługujące proces naboru wniosków i wypłaty świadczenia pozyskują w tym celu odrębne oświadczenie składającego wniosek, iż nie otrzymał on żadnego innego wynagrodzenia za zapewnienie zakwaterowania i wyżywienia obywatela Ukrainy. Oświadczenie takie posiada jednak znikomą wartość dowodową. Na taką ocenę wpływ mają dwie okoliczności. Przede wszystkim takie oświadczenie jest składane przez osobę zainteresowaną otrzymaniem świadczenia, po drugie stanowi w istocie powielenie oświadczenia złożonego w treści wniosku o wypłatę świadczenia. Bardziej celowe wydaje się być pozyskanie oświadczenia od osoby/osób, którym zakwaterowanie zapewniono. Jednakże i to rozwiązanie ma swoje wady. Przede wszystkim osoba składająca takie oświadczenie, albo napisze je w języku ukraińskim, co wymagać będzie sporządzenia tłumaczenia przysięgłego, albo złoży podpis pod oświadczeniem tej treści sporządzonym w języku polskim, co z kolei może rodzić wątpliwości, co do pojmowania treści i sensu złożonego oświadczenia przez obywatela Ukrainy. Następnie należy zwrócić uwagę, że środek dowodowy w postaci oświadczenia obywatela Ukrainy, nawet jeżeli ta osoba złoży je w pełni świadomie, to jednak potwierdzać będzie, że zapewniający zakwaterowanie i wyżywienie nie otrzymał dodatkowego wynagrodzenia od osoby składającej oświadczenie, co nie oznacza, że nie otrzymał go w ogóle od kogokolwiek.

W przypadku rozpatrywania wniosku o wypłatę świadczenia za okres nie przekraczający 120 dni od dnia przybycia na terytorium RP obywatela Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, konieczna jest weryfikacja, czy okres zadeklarowany we wniosku, jako okres w którym zapewniono danemu obywatelowi Ukrainy zakwaterowanie i wyżywienie i za który wnioskodawca ubiega się o świadczenie nie przekracza owych 120 dni. Weryfikacji mogą dokonać pracownicy gminy bądź jednostki, która w imieniu gminy proceduje nabór wniosków i wypłatę przedmiotowego świadczenia poprzez sprawdzenie daty przybycia

obywatela Ukrainy na terytorium RP w systemie teleinformatycznym, w którym weryfikowane są dane o imieniu i nazwisku oraz numerze PESEL obywatela Ukrainy, bowiem rejestr ten ma funkcjonalność umożliwiającą sprawdzenie daty wjazdu na terytorium RP wszystkich obywateli Ukrainy, którym nadano numer PESEL ze statusem UKR.

Z weryfikacją przesłanki dotyczącej okresu 120 dni wiąże się przesłanka formalna w postaci złożenia wniosku o świadczenie w terminie miesiąca od ostatniego dnia zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia przez wnioskodawcę. Ustalenie tej przesłanki ma również wpływ na to, czy mamy do czynienia z wnioskiem o wypłatę świadczenia, czy wnioskiem o przedłużenie świadczenia.

Jak wynika z treści przepisu § 4 ust. 1 Rozporządzenia oraz treści formularza wniosku przyznanie i wypłatę świadczenia, wypłata świadczenia za okres powyżej 120 dni od dnia przekroczenia, w związku z konfliktem zbrojnym granicy RP przez obywatela Ukrainy ma charakter przedłużenia świadczenia. Oznacza to, że wpierv musi dojść do przyznania świadczenia (do limitu 120 dni), żeby następnie mogło dojść do przedłużenia świadczenia. Nie oznacza to jednak, że o przyznanie świadczenia i jego przedłużenie może ubiegać się wyłącznie ten sam podmiot. Dopuszczalną jest sytuacja, gdy o przyznanie świadczenia wystąpi podmiot A, u którego dany obywatel Ukrainy przebywał przykładowo 20 dni, następnie o kolejne 60 dni zwróci się podmiot B, za kolejne 40 dni o świadczenie nie zwróci się żaden podmiot, zaś podmiot D zwróci się o przedłużenie świadczenia.

Ustalenie dnia, w którym obywatel Ukrainy przekroczył granicę ma znaczenie o tyle, że zdarzają się przypadki, gdy wnioskodawca, który uchybił terminowi złożenia wniosku składa jednocześnie, na tym samym formularzu, wniosek o przyznanie świadczenia oraz o przedłużenie świadczenia (zaznacza obydwa pola na 2. stronie formularza, tj. pole oznaczone jako „przyznanie” [świadczenia] i pole oznaczone jako „przedłużenie” [świadczenia]). W takiej sytuacji niemożliwe będzie zarówno przyznanie świadczenia – ze względu na uchybienie

terminu do złożenia wniosku o przyznanie świadczenia, jak i przedłużenie świadczenia – ze względu na brak uprzedniego przyznania świadczenia za okres do 120 dni.

Zastanawiając się nad tym w jaki sposób można wykazać brak uchybienia terminu, należy w pierwszym rzędzie zauważyć, że konsekwencją braku stosowania przepisów k.p.a. jest konieczność odpowiedniego stosowania przepisów prawa cywilnego o dojeściu oświadczenia woli do adresata (art. 61 k.c.) oraz doręczeniu pisma za pośrednictwem operatora pocztowego – art. 139 § 1 k.p.c., który z mocy wyroku Sądu Najwyższego z dnia 15.01.1990 r., I CR 1410/89² oraz przywołanego w jego uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 1971 r., III CZP 10/71 znajduje zastosowanie również w przypadku doręczeń między podmiotami innymi niż sąd.

Dokumentem służącym do wykazania okoliczności złożenia wniosku o przyznanie świadczenia w terminie będzie przede wszystkim zarejestrowanie wpływu wniosku w dzienniku korespondencji podmiotu obsługującego nabór wniosków i wypłatę świadczenia. Spoglądając ze strony wnioskodawcy będzie to odcisk prezentaty na kopii wniosku, bądź pisemne potwierdzenie przyjęcia wniosku. Dalej, mające moc dokumentu urzędowego, potwierdzenie nadania przesyłki rejestrowanej wydane przez operatora wyznaczonego oraz wydruk potwierdzenia nadania przesyłki rejestrowanej pobrane samodzielnie z systemu teleinformatycznego operatora wyznaczonego służącego do nadawania rejestrowanych przesyłek pocztowych lub przekazów pocztowych (art. 17 ustawy z 23.11.2012 r. Prawo pocztowe). Na potrzeby ustalenia, skuteczności doręczenia wniosku za pośrednictwem poczty elektronicznej

2 Zob. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15.01.1990 r., I CR 1410/89, Lex nr 9006, pogląd wyrażony w przywołanym wyroku został potwierdzony w wyrokach Sądu Najwyższego: SN z 11.12.1996 r., I PKN 36/96, Legalis; wyr. SN z 13.12.1996 r., I PKN 41/96, OSNAPiUS 1997, Nr 15, poz. 268; wyr. SN z 23.1.1998 r., I PKN 501/97, OSNAPiUS 1999, Nr 1, poz. 15; wyr. SN z 19.7.2012 r., II CSK 655/11, Legalis. Za odpowiednim stosowaniem do określenia chwili doręczenia listu kryteriów określania momentu doręczenia pism sądowych opowiedział się także M. Safjan, w: Pietrzykowski, Komentarz, 2015, t. 1, art. 61, [Nb 5](#), s. 311. (P. Sobolewski, Kodeks cywilny. Komentarz. K. Osajda (red.), W. Borysiak (red.), wyd. 30, Warszawa 2022, art. 61)

konieczne jest poczynienie uwagi, iż mimo, że nie wynika to wprost z treści przepisów ustawy, to jednak, biorąc pod uwagę, iż wnioski o świadczenie należy złożyć na specjalnie do tego przeznaczonym formularzu, uznać trzeba, że dla ważności tej czynności należy zachować formę pisemną. Zgodnie z art. 78 § 1 zd. pierwsze k.c. do zachowania pisemnej formy czynności prawnej wystarcza złożenie własnoręcznego podpisu na dokumencie obejmującym treść oświadczenia woli. Zgodnie z art. 78¹ k.c. oświadczenie woli złożone w formie elektronicznej jest równorzędne oświadczeniu woli złożonemu w formie pisemnej, jednakże dla ważności oświadczenia woli złożonego w formie elektronicznej konieczne jest opatrzenie dokumentu w formie elektronicznej kwalifikowanym podpisem elektronicznym. Skutkiem tego jest, iż tylko opatrzone kwalifikowanym podpisem elektronicznym wnioski o przyznanie lub przedłużenie świadczenia mogą być nadane za pośrednictwem poczty elektronicznej. Wówczas chwilą dojeścia złożonego w ten sposób oświadczenia (wniosku o przyznanie albo przedłużenie świadczenia) jest chwila gdy wiadomość zostanie zapisana na serwerze adresata w sposób umożliwiający mu zapoznanie się z jej treścią.³ Dokumentem weryfikacyjnym będzie w tym wypadku wydruk z staremu poczty elektronicznej adresata zawierający datę zapisania wiadomości na serwerze adresata lub serwerze operatora poczty elektronicznej.

W przypadku ubiegania się o przedłużenie świadczenia konieczne jest wykazanie przez wnioskodawcę jednej lub kilku okoliczności mogących stanowić uzasadnienie decyzji o przedłużeniu świadczenia powyżej 120 dni od dnia przybycia na terytorium RP.

Sposób ich wykazania zależeć będzie od okoliczności, jaka ma zostać ustalona. I tak, posiadanie przez obywatela Ukrainy orzeczenia o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności lub orzeczenia, o którym mowa w art. 5 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych powinno być wykazane polskim dokumentem odpowiednio do stopnia niepełnosprawności, tj.:

3 P. Sobolewski, Kodeks cywilny. Komentarz. K. Osajda (red.), W. Borysiak (red.), wyd. 30, Warszawa 2022, art. 61

- orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności wydanym przez powiatowy zespół ds. orzekania o niepełnosprawności, albo wojewódzki zespół ds. orzekania o niepełnosprawności, jeżeli orzeczenie zostało wydane w wyniku odwołania od orzeczenia powiatowego zespołu ds. orzekania o niepełnosprawności,
- orzeczeniem o całkowitej niezdolności do pracy wydanym przez lekarza orzecznika ZUS, albo komisję lekarską ZUS, jeżeli orzeczenie zostało wydane w wyniku odwołania od orzeczenia lekarza orzecznika,
- orzeczeniem o niezdolności do samodzielnej egzystencji wydanym przez lekarza orzecznika ZUS, albo komisję lekarską ZUS, jeżeli orzeczenie zostało wydane w wyniku odwołania od orzeczenia lekarza orzecznika,
- orzeczeniem o częściowej niezdolności do pracy wydanym przez lekarza orzecznika ZUS albo komisję lekarską ZUS, jeżeli orzeczenie zostało wydane w wyniku odwołania od orzeczenia lekarza orzecznika.

Okoliczność posiadania przez obywatela Ukrainy dokumentu potwierdzającego I lub II stopień niepełnosprawności wydany w ramach ukraińskiego systemu orzekania o niepełnosprawności powinna być wykazana poprzez przedłożenie przez wnioskodawcę tłumaczenia odpowiedniego dokumentu wydanego przez ukraiński organ systemu orzekania o niepełnosprawności. (art. 27 Konstytucji RP, art. 4 pkt 20 i 5 ust. 1 ustawy z dnia 7.10.199 r. o języku polskim).

Ustalenie wieku obywatela Ukrainy (60 lat kobiety, albo 65 lat mężczyźni) można wykazać poprzez nr PESEL, w którym jest zakodowana data urodzenia.

Ciążę obywatelki Ukrainy należy wykazać zaświadczeniem lekarskim, najlepiej wydanym przez polskiego lekarza o specjalności ginekologa, unikając tym samym konieczności tłumaczenia dokumentu ukraińskiego.

Fakt wychowywania przez obywatela Ukrainy dziecka do lat 12 można również wykazać poprzez pozyskanie odpowiednich danych z bazy PESEL. Zgodnie z art. 4 ust. 4 ustawy baza PESEL osób ze statusem UKR zawiera między innymi dane o imionach i nazwiskach matki i ojca osoby małoletniej, o ile zostały udokumentowane, a także daty urodzenia wszystkich osób, którym nadano numery PESEL jak również daty urodzenia dzieci osób, którym nadano numery PESEL ze statusem UKR. Na tej podstawie można ustalić, czy obywatel Ukrainy jest osobą wychowującą dziecko do 12 miesiąca życia.

Fakt samotnego sprawowania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez obywatela Ukrainy opieki nad trojgiem i większą liczbą dzieci również można ustalić na podstawie danych z bazy PESEL. Baza oprócz danych osobowych rodziców zawiera również dane o dacie wjazdu każdej z osób na terytorium RP. Jeżeli na terytorium RP wjechał tylko jeden z rodziców trojki lub większej liczby dzieci przy równoczesnym wjeździe tychże dzieci na terytorium RP wówczas oznaczać to będzie, iż rodzic ten sprawuje samotną opiekę nad tymi dziećmi. Należy jednak zwrócić uwagę, że zakres przesłanki jest szerszy i obejmuje również inne niż rodzice osoby sprawujące opiekę, tj. inne osoby spokrewnione bądź niespokrewnione sprawujące opiekę nad dziećmi na podstawie przepisów prawa ukraińskiego.

Za pomocą danych z bazy PESEL jest również możliwość ustalenia, czy osoba inna niż rodzic sprawuje opiekę nad danym małoletnim obywatelem Ukrainy, albowiem elementem bazy PESEL są dane dotyczące osoby sprawującej faktyczną opiekę nad dzieckiem obejmujące numer PESEL oraz podstawowe dane osobowe, takie jak imię nazwisko datę urodzenia i obywatelstwo tej osoby oraz dane o dokumencie, na podstawie którego ustalono tożsamość.

mość tej osoby, jak również wskazanie stosunku pokrewieństwa z dzieckiem - jeżeli taki istnieje, a w przypadku jego braku - innej relacji łączącej tę osobę z dzieckiem (art. 4 ust. 4 pkt 18 ustawy).

Ostatnią okolicznością, której wykazanie może stanowić przesłankę przedłużenia świadczenia jest wykazanie, że małoletni obywatel Ukrainy, któremu zapewniono zakwaterowanie i wyżywienie przybył na terytorium RP bez opieki osoby sprawującej faktyczną pieczę nad nim lub jest małoletnim obywatelem Ukrainy, który przed przybyciem na terytorium RP był umieszczony w pieczy zastępczej na terytorium Ukrainy.

Okoliczność, iż małoletni obywatel Ukrainy przybył na terytorium RP bez opieki osoby sprawującej faktyczną pieczę nad nim można ustalić na podstawie danych z bazy PESEL. W takim przypadku, w bazie nie będzie danych, o których mowa w art. 4 ust. 4 pkt 18 ustawy.

W przypadku małoletnich, którzy przed wjazdem na terytorium RP byli umieszczeni na terytorium Ukrainy w pieczy zastępczej wykazane powinny być poprzez przedłożenie przez wnioskodawcę odpowiednich dokumentów wydanych przez ukraińskie instytucje systemu pieczy zastępczej.

Ustalenie zaistnienia przesłanki zapewnienia na koszt własny wnioskodawcy zakwaterowania obywatelowi Ukrainy nastręczać może sporo trudności. W ramach ustalenia zaistnienia tej przesłanki należy ustalić dwie okoliczności, tj. zapewnienie zakwaterowania w warunkach niezagrażających życiu i zdrowiu oraz, że z tego tytułu nie otrzymano dodatkowego wynagrodzenia, w tym za wynajem (co do braku otrzymania wynagrodzenia stanowisko zostało zaprezentowane powyżej).

Weryfikacja zaistnienia tych przesłanek jest problematyczna przede wszystkim z powodu tego, że wniosek o wypłatę świadczenia składany jest *post factum*, tj. w terminie miesiąca od ostatniego dnia, w którym obywatelowi Ukra-

iny zapewniono zakwaterowanie.

Przepis § 3 ust. 3 rozporządzenia daje, co prawda, możliwość weryfikacji tychże warunków przez upoważnionych pracowników jednostki organizacyjnej gminy lub gminnej osoby prawnej lecz po upływie miesiąca taka weryfikacja może okazać się iluzoryczna. Należy zwrócić uwagę, że nie zostało sprecyzowane pojęcie warunków zagrażających życiu i zdrowiu. Stąd nie ma precyzyjnych kryteriów weryfikacji tego stanu rzeczy. Należy przyjąć, że warunek ten jest spełniony o ile lokal, w którym udzielono zakwaterowania jest mieszkaniem, o którym mowa w §3 pkt 9 rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie z dnia 12 kwietnia 2002 r. (t.j. Dz. U. 2022 r., poz. 1225). Jednakże należy dopuścić, możliwość organizacji zakwaterowania także w budynkach niebędących budynkami mieszkalnymi w rozumieniu §3 pkt 4) tegoż rozporządzenia, jednakże będącymi pomieszczeniami przeznaczonymi na stały pobyt ludzi, o których mowa w §4 pkt 1) wspomnianego rozporządzenia (hale targowe, sale gimnastyczne).

W wyniku dokonania weryfikacji warunków zakwaterowania przez pracowników podmiotu obsługującego proces naboru wniosków i wypłaty świadczenia z czynności tej powinna zostać sporządzona notatka.

Kolejnym elementem, który należy ustalić to poniesienie we własnym zakresie kosztów zakwaterowania obywatela Ukrainy. Okoliczność ta może być wykazana na kilka sposobów, w zależności choćby od tego, czy zakwaterowanie zapewnia właściciel lokalu, czy osoba lub podmiot, który posiada inny tytuł do lokalu. Należy przy tym zauważyć, że w przypadku najmu lokali umowa najmu nie musi mieć formy pisemnej dla zachowania ważności. Stwarzać to może trudności dowodowe w zakresie ustalenia osoby lub podmiotu zapewniającego zakwaterowanie i ponoszącego jego koszt. Dowodem mogą być rachunki za media, czynsz, wywóz śmieci itp., w których nabywcą jest podmiot starający się o świadczenie lub potwierdzenie dokonania zapłaty kosztów związanych z zakwaterowaniem.

Ostatnia okoliczność jaka powinna zostać wykazana to zapewnienie na koszt wnioskodawcy obywatelowi Ukrainy wyżywienia na warunkach niezagrażających życiu i zdrowiu.

W tym przypadku wykazanie tej przesłanki może zostać dokonane przede wszystkim poprzez przedłożenie faktur, w których jako nabywca żywności figuruje wnioskodawca (z pełnymi danymi); mogą to być również faktury uproszczone (paragony z NIP), w których nabywca oznaczony jest za pomocą numeru identyfikacji podatkowej. Obydwa dokumenty jednoznacznie identyfikują nabywcę i pozwalają stwierdzić, że poniósł on koszt zakupu żywności.

Odnośnie przesłanki warunków niezagrażających życiu i zdrowiu, należy stwierdzić, iż będzie ona spełniona, gdy wnioskodawca zapewnił obywatelowi Ukrainy żywność w takim wymiarze i asortymencie, iż nie zagrażało to życiu i zdrowiu osoby przyjętej do zakwaterowania. Stwierdzenie tego w sposób jednoznaczny zasadniczo przekracza możliwości jednostki obsługującej nabór wniosków i wypłatę świadczeń, dlatego przesłanka ta powinna być badana w sposób raczej mało rygorystyczny, z uwzględnieniem zdroworozsądkowych kryteriów oceny.

Podsumowanie

Jak wspomniano, postępowanie zmierzające do ustalenia uprawnienia osoby lub podmiotu do otrzymania świadczenia z art. 13 ust. 1 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, ze względu na wyłączenie stosowania przepisów k.p.a oraz poddanie rozstrzygnięcia sporów związanych z tym świadczeniem kognicji sądów powszechnych, jest postępowaniem specyficznym. Fakt, iż wypłata świadczenia następuje ze środków publicznych, a także konstrukcja samego świadczenia pozwala postawić tezę, iż zachowuje ono

charakter podobny do dotacji celowej przy czym obejmuje ono refundację poniesionych kosztów, również w stosunku do wnioskodawcy ubiegającego się o wypłatę świadczenia mimo, iż nie zawiera on umowy z pomiotem przekazującym środki⁴. Przemawia za tym to, iż świadczenie jest wypłacane z dołu, stanowiąc refundację całości lub części wydatków poniesionych przez wnioskodawcę na zapewnienie zakwaterowania i wyżywienia obywatelowi Ukrainy.

Niestety ustawodawca nad wyraz oszczędnie uregulował kwestię warunków wypłaty świadczenia, a raczej kontroli oświadczeń składających się na treść formularza wniosku o wypłatę świadczenia. Jedynym przepisem pozwalającym gminie lub podmiotowi wyznaczonemu przez gminę do obsługi naboru wniosków i wypłaty świadczenia na weryfikację warunków zakwaterowania i wyżywienia oraz faktu poniesienia przez wnioskodawcę we własnym zakresie kosztów ich zapewnienia obywatelowi Ukrainy, a także nieotrzymania za to innego wynagrodzenia jest przepis § 3 ust. 3 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie maksymalnej wysokości świadczenia pieniężnego przysługującego z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy oraz warunków przyznawania tego świadczenia i przedłużania jego wypłaty. Przepis ten daje wprost uprawnienie do weryfikacji warunków zakwaterowania i wyżywienie, a jedynie pośrednio, poprzez zakwestionowanie prawdziwości danych wskazanych we wniosku, pozostałych przesłanek wypłaty świadczenia, których wykazanie możliwe jest wyłącznie przez wnioskodawcę. Powoduje to, że na etapie wnioskowania o świadczenie lub o jego przedłużenie organ kwestionując prawdziwość danych i oświadczeń zawartych we wniosku, na potrzeby rozwiania wątpliwości, może przyjąć wszelkiego rodzaju dowody, w tym oświadczenia, niewierzytelne kopie dokumentów itp., słowem wszystko, co utwierdzi organ w przekonaniu, że podane we wniosku dane i oświadczenia są prawdziwe. Jednakże w sytuacji, gdy wnioskodawcy nie uda się przekonać organu co do prawdziwości danych i oświadczeń zawartych w formularzu wniosku

⁴ W doktrynie istnieje spór co do charakteru prawnego podstawy stosunku dotacyjnego. W wielu opracowaniach pojawia się np. odniesienie do pojęcia umowy dotacyjnej.

wówczas organ może odmówić wypłaty świadczenia. Spowoduje to przeniesienie sporu na płaszczyznę postępowania przed sądem powszechnym (cywilnym). Zmieni to w sposób diametralny sytuację stron. Ciężar dowodu w całości obciążał będzie wnioskodawcę, jako powoda, który będzie zobowiązany do wykazania każdej z przesłanek przyznania lub przedłużenia świadczenia, a każde niepowodzenie w tym zakresie oznaczać może niekorzystne dla niego rozstrzygnięcie sądu. Zadanie to powód będzie mógł zrealizować z wykorzystaniem środków dowodowych, zgodnie z przepisami kodeksu postępowania cywilnego. Oznacza to, że każdy dokument spośród wyżej wymienionych należy przedłożyć w oryginale lub uwierzytelnionej kopii. Uwierzytelnienie powinno być dokonane zgodnie z art. 129 § 2 k.p.c., tj. zgodność kopii z oryginałem powinna zostać poświadczona przez notariusza albo przez występującego w sprawie pełnomocnika strony będącego adwokatem, radcą prawnym, rzecznikiem patentowym lub radcą Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej. Możliwe również będzie przedstawienie urzędowo poświadczonego odpisu dokumentu zgodnie z art. 250 § 1 k.p.c. Dokumenty w języku ukraińskim, jak chociażby na potwierdzenie okoliczności posiadania przez obywatela Ukrainy dokumentu potwierdzającego I lub II stopień niepełnosprawności wydany w ramach ukraińskiego systemu orzekania o niepełnosprawności będą musiały być przedłożone w postaci tłumaczenia przysięgłego odpowiedniego dokumentu wydanego przez ukraiński organ systemu orzekania o niepełnosprawności (art. 256 k.p.c.).

Okoliczności, które możliwe są do ustalenia za pomocą danych z bazy PESEL powód będzie mógł wykazać, albo przez przedłożenie tłumaczeń przysięgłych dokumentów ukraińskich (paszportu, aktów stanu cywilnego), albo poprzez zwrócenie się do sądu o zażądanie z bazy PESEL wyciągu potwierdzającego te dane.

Bez wątplenia, najtrudniejszymi do wykazania będą przesłanki w postaci zapewnienia na własny koszt zakwaterowania i wyżywienia. W sytuacji braku faktur potwierdzających poniesienie tych wydatków wystawionych na

dane powoda, będzie to praktycznie nie możliwe. Niewykazanie jednej z tych przesłanek, tj. albo poniesienia we własnym zakresie kosztów zakwaterowania, albo poniesienia we własnym zakresie kosztów wyżywienia, będzie musiało skutkować roszczenia odmową wypłaty świadczenia.

Podsumowując w interesie zarówno organu prowadzącego nabór wniosków i wypłatę świadczenia, jak również wnioskodawców, jest posiadanie dokumentów potwierdzających wszystkie dane i oświadczenia zawarte w treści wniosku o przyznanie lub przedłużenie świadczenia, w szczególności zaś tych dokumentów, które potwierdzają okoliczności, których potwierdzenie nie jest możliwe poprzez dokonania wglądu do bazy PESEL.

Narodowy Instytut Samorządu Terytorialnego powstał w 2015 r.
Jest państwową jednostką budżetową podległą MSWiA.
Działa na rzecz dalszej profesjonalizacji samorządu terytorialnego i administracji publicznej.

EKSPERTYZY NIST, ul. Zielona 18, Łódź 90-601
Sekretariat tel. +48 42 633 10 70
e-mail: sekretariat@nist.gov.pl